

дошкільника. Вип. 9. – С. 213–236.

2. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку / Тамара Піроженко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 136 с. (Серія “Дитина замовляє розвиток”).

3. Піроженко Т. О., Ладивір С. О., Карасьова К. В., Соловійова Л. І. Методичні засади вивчення ціннісних орієнтацій дитини старшого дошкільного віку / Т. О. Піроженко, С. О. Ладивір, К. В. Карасьова, Л. І. Соловійова // Актуальні проблеми психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – К. : ГНОЗІС. – 2011. – Т. XIII. Проблеми загальної та педагогічної психології. Ч. 7. – С. 142–150.

4. Соловійова Л. І. Індивідуальні особливості розвитку вольової поведінки старших дошкільників : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Соловійова Людмила Іванівна. – К., 2012. – 232 с. – Бібліогр. : С. 178–203.

5. Соловійова Л. Дослідження регулятивних механізмів ціннісних орієнтацій старших дошкільників / Л. Соловійова // Актуальні проблеми психології : зб. наук. пр. Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / [гол. ред. С. Д. Максименко]. – К. : Срібна хвиля, 2013. – Т. IV. Психологія розвитку дошкільника. Вип. 9. – С. 247–259.

Соловьёва Л.

ПУТИ АКТИВИЗАЦИИ РЕГУЛЯТИВНЫХ МЕХАНИЗМОВ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ

В статье определены условия оптимизации взаимодействия взрослого с ребёнком с целью развития регулятивных механизмов ценностных ориентаций детей старшего дошкольного возраста в разных специфически детских видах деятельности; раскрыто содержание проведенной развивающей работы с детьми и представлены результаты сравнительного анализа её эффективности.

Ключевые слова: *ценность, ценностные ориентации, регулятивные механизмы ценностных ориентаций, субъектная активность, старший дошкольник.*

Soloviova L.

WAYS OF ACTIVATION OF ADJUSTING MECHANISMS OF THE VALUED ORIENTATIONS OF SENIOR PRESCHOOL CHILDREN

In the article the terms of optimization of cooperation are certain adult with a child with the purpose of development of adjusting mechanisms of the valued orientations of children of senior preschool age in different specifically child's types of activity; maintenance of the conducted developing work is exposed with children and the results of comparative analysis of her efficiency are presented.

Keywords: *value, valued orientations, adjusting mechanisms of the valued orientations, subject activity, senior preschool child.*

УДК 159.922.73

СІМ'Я ЯК НАЙБІЛЬША ЦІННІСТЬ ДИТИНИ

Теплюк А.

У статті теоретично обґрунтований феномен сім'ї, як найбільший ціннісний аспект життя дитини. Окреслені психологічні механізми впливу сім'ї на формування особистості дитини. Розглянута проблема впливу сімейних цінностей на формування у дошкільника власних життєвих цінностей. Наведені поради батькам для успішного формування ціннісних орієнтацій дитини дошкільного віку.

Ключові слова: *сім'я, цінності, сімейні цінності, типи сімейного виховання, дитина дошкільного віку.*

Постановка проблеми. Визначальна роль у формуванні особистості дошкільника належить сім'ї, яка є джерелом емоційного тепла і підтримки;

владою, найвищою інстанцією, розпорядником благ; зразком і прикладом для наслідування; порадином. Лише вона має значні можливості для становлення системи ціннісних орієнтацій дитини, адже з самого народження малюк вбирає в себе цінності сім'ї в якій він зростає; присвоює систему сімейних ціннісних орієнтирів, включаючись у взаємодію з навколишнім світом. Згодом, спираючись на попередній досвід, людина вибудовує систему сімейних цінностей, які спрямовують її стосунки у сімейному та суспільному житті загалом.

Біологічні, психологічні та соціальні зв'язки між подружжям і дітьми забезпечують залучення підростаючого покоління до культурних та духовно-моральних цінностей суспільства, дозволяють дорослим здійснювати контроль за результатами залучення дітей до культурного середовища. Набуття дитиною особистого життєвого досвіду, формування певної власної системи цінностей, є необхідним для виконання соціальних ролей, засвоєння дошкільником світорозуміння, притаманній даній культурі, побудові на цій основі своєї поведінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволив виділити декілька основних аспектів у дослідженні сім'ї: вивчення сім'ї як соціального явища (Г. Андреева, І. Кон, В. Петровський та ін.), життєвого шляху сім'ї (Л. Бурлачук, Л. Гозман, Т. Мангич та ін.), специфіка родинного виховання та його вплив на формування особистості дитини (О. Воднева, О. Кононко, Н. Стародубової, І. Доброгаєва, Л. Курганська, К. Роджерс, С. Рубінштейн та ін.).

Вивченню проблеми цінностей присвячені праці Е. Шпрангера, В. Франкла, Е. Фромма, А. Маслоу, К. Роджерса, М. Вебера, Д. Леонтьєва, Б. Додонова, Є. Фонталової, В. Скребця та ін. У вітчизняній науці проблема цінностей знайшла своє відображення у філософській (О. Дробницький, С. Попова, Л. Столович, В. Тугарінов та ін.), соціологічній (А. Здравомислов, В. Осовський, А. Ручка, В. Ядов та ін.) та психолого-педагогічній літературі (Б. Ананьєв, Л. Божович, Л. Виготський, Г. Костюк І. Кон, С. Максименко,

В. Москалець, М. Савчин, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн, Т. Титаренко, Д. Узнадзе, Н. Чепелева та ін.).

Вплив сім'ї на ціннісні орієнтації в житті дітей розглянуті в роботах В. Гапонова, Г. Джорабаєва, Д. Дзінтере, О. Доукіної, З. Єлісеєвої, Л. Литвинової, Т. Лодкіної, Ю. Савченко, Л. Сапожникової, В. Титатренко, Є. Васильєвої. Закономірності психічного розвитку особистості в дошкільному віці у своїх дослідженнях розкрили Є. Берн, Л. Виготський, Е. Еріксон, В. Ільїн, О. Кононко, В. Котирло, І. Кулагіна, С. Ладивір, Т. Піроженко, Ю. Приходько, С. Рубінштейн та ін.).

Мета дослідження: розкрити феномен сім'ї як найбільшої цінності у дошкільному дитинстві та окреслити умови формування ціннісних орієнтирів дошкільників у процесі сімейного виховання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Роздуми про вічне, про ціннісне для людини завжди спонукають до глибокого аналізу життя попередніх поколінь, в першу чергу, рідного народу, сім'ї, родини та народів світу взагалі. Адже лише в порівнянні цінностей різних поколінь та народів можна дійти висновків про вічні цінності, які спрямовують життєві шляхи людства сьогодні.

Людина від давніх часів жила в світі оцінювання і цінностей, що мають об'єктивні і суб'єктивні виміри. Без виміру цінностей існування самого людства як розумної цивілізації, взагалі неможливе. Адже лише на основі порівнянь потреб визначається ціннісність суспільних, моральних, духовних та історичних явищ, подій, діяльність родини і людини, перспективи виховання молодого покоління [3].

Історичний досвід свідчить, що винятково на основі багатства духовних, матеріальних, прагматичних цінностей, інтересів, потреб та пріоритетів життя визначається вибір особою чи суспільною, етнічною групою, народом, людством сучасних оптимальних і перспективних шляхів свого розвитку, поліпшення умов виховання дітей. Йдеться не лише про

дітей, а й про освіту і культуру в широкому розумінні, організацію та способи виробництва, суспільний устрій, ідеологію та політику тощо [3].

Сім'я – найвища цінність на Землі, яка робить життя кожної людини щасливим, повноцінним, плідним. Порівняно з іншими соціальними інститутами сім'я має певні особливості, що істотно впливають на становлення особистості дитини [2]. Розглянемо їх.

1. Наявність усіх форм життєдіяльності людини, що реалізуються через функції сім'ї. У результаті сім'я формує власний спосіб життя, мікрокультуру, основою якої є цінності й елементи культури суспільства чи окремих його соціальних верств. Таким чином, на думку А. Карлсона, сім'я – це суспільство в мініатюрі, з якого вибудовується соціальна взаємодія загалом.

2. Включеність дитини в сім'ю з дня її народження, формування саме в сім'ї перших уявлень про те, що добре і що погано, що таке добро і зло, коли дитина найбільшою мірою сприймає виховні впливи. Фактично сім'я є першою сполучною ланкою між людиною і суспільством, яка передає від покоління до покоління генетичний код, певні соціальні цінності, що на суб'єктивному рівні є ціннісними орієнтаціями членів сім'ї.

3. Безперервність і тривалість контакту людей різної статі, віку, з різним обсягом життєвого досвіду спричинюються до інтеріоризації дітьми зразків поведінки насамперед батьків і тільки потім - людей поза сім'єю.

4. Переважно емоційний характер зв'язків між членами сім'ї, що базуються на любові і симпатії, створює сприятливу основу для спрацьовування таких неусвідомлюваних дитиною соціально-психологічних механізмів впливу, як наслідування, навіювання, психічне "зараження". При цьому забарвленість емоційних контактів впливає на формування почуття задоволення (незадоволення) собою і оточенням [1].

Сім'я, є найвищою організаційною, суспільною, моральною і духовною цінністю для всіх людей. Разом з тим кожен етап соціально-економічного, суспільного, політичного, морального і духовного розвитку сім'ї безпосередньо впливає на формування життєвих цінностей дитини.

На всіх етапах формування особистості дитини в сім'ї як на неї, так і на її батьків чинять постійний вплив різні фактори соціального середовища. Але приклад батьків є тим першим найбільшим досвідом, який засвоюють діти протягом свого життя. Це – спілкування специфічне, неповторне, бо воно ґрунтується на почуттях взаємної любові, прихильності батьків і дітей. Основу такого спілкування завжди складають гуманістичні цінності [2]. Виховання гуманістичних цінностей дошкільників, має такі змістові напрями:

- по-перше, цілісне формування особистості неможливе без усвідомлення дошкільником понять і відомостей про гуманістичні цінності, ідей національного виховання у вихованні гуманної людини;

- по-друге, формування ставлення до людини як до найвищої цінності, виховання особистості в дусі доброзичливості, гуманності, щирості, чуйності, небайдужості, готовності прийти на допомогу;

- по-третє, це має бути практика, коли молодші школярі втілюють гуманістичні ідеї у процесі свого життя і діяльності [2].

Під впливом ціннісних орієнтацій сім'ї на особистісному рівні дитини відбувається відбір духовних цінностей, які залишаються, зітруться або трансформуються під впливом вимог суспільства. Якщо суспільні духовні цінності та ідеали суперечать особистісним, відбувається відторгнення частини або руйнація всієї ціннісної системи дитини, що у свою чергу може спричинити внутрішню кризу, яка виявляється передусім у дезорієнтації та спустошеності. Виховання ціннісних орієнтацій у дитини залежить від ставлення батьків до цінностей.

Залежно від сімейних цінностей можна виділити такі типи сімей [5].

Егоїстичний тип – у сім'ї формуються цінності особистого рівня, які скоріше працюють на зовнішній імідж її членів і не завжди відповідають їхнім внутрішнім переконанням. Доброзичливість, співчуття, національна гордість, патріотизм мають місце в житті таких родин тільки тоді, коли з цього є якась вигода. Родинні інтереси відстоюються за будь-яку ціну, часто

за рахунок інших людей. Високі матерії вимірюються матеріальними статками. В таких родинах спостерігається негативне ціннісне сприйняття дітьми духовних, моральних ідеалів.

Атрибутивно-споживацький тип – такі сім'ї обирають ціннісні орієнтири, які на думку батьків, найпопулярніші на даний момент. У таких родинах спочатку всіляко доводять відданість обраним ідеалам, але потім дуже легко можуть зректися їх під впливом чужих думок. Вони хочуть бути, як усі, тому це зводиться пошук ціннісних ідеалів родини нанівець. Глибини ціннісних орієнтацій родини підмінюються зовнішніми атрибутами (музика, вистави тощо). Така залежність від чужих поглядів, смаків визначає легковажне ставлення дітей до цінностей взагалі та виховує пристосовництво в житті та байдужість до істини.

Замкнутий тип – у такій сім'ї культивуються особисті й родинні цінності та відкидаються громадські, національні. Контакти дитини із зовнішнім світом родина сприймає негативно і всіляко їх обмежує. До мінімуму зводиться спілкування дитини з ровесниками та знайомими, а тим більше з незнайомими. Цим обмежується культурний поступ дитини. Такі діти знаходяться у постійних конфліктах з батьками, втрачають душевний контакт з ними, що може спричинити руйнацію цілісної ціннісної системи сім'ї.

Експериментальний тип – простежується пошук істини, прагнення до самотворення, боротьба думок, але бракує глибини розуміння цінностей. Такі родини схильні захоплюватися сьогодні національними цінностями, завтра – релігійними, післязавтра – космічними, сприймаючи щоразу свої попередні погляди як помилку, а теперішні погляди вважаючи єдино правильними. За такої ситуації у дітей часто можуть спостерігатися кризові стани, дезорієнтація.

Домінантний тип – сім'ї характеризуються серйозним підходом та увагою батьків до виховання ціннісних орієнтацій у дітей. Батьки докладають зусиль, щоб виховати творчу, розвинену та самостійну

особистість. Їхні погляди знаходять живий відгук та інтерес у дітей. Проте формування ціннісної системи у дітей обмежується національними, громадськими ідеалами, на основі чого будується система особистих та сімейних цінностей, ідеалів, традицій тощо. І хоча в цілому ця система має позитивний характер, але вона звужує поняття ціннісних орієнтацій тільки до громадського, національного чи релігійного розуміння.

Гармонійний тип – поєднує в родинній системі виховання загальнолюдський та національний досвід. Батьки і діти у таких сім'ях творчо підходять до формування цінностей родини. Творча співпраця пронизує всі сфери родинного життя і стимулює самотворення та духовне вдосконалення кожного члена родини, а також створює умови для розвитку всебічно розвинутої особистості. Цей тип сім'ї створює ідеальні умови для виховання ціннісних орієнтацій у дітей [5].

Отже, наведена типізація виховання у сім'ях, підтверджує, що у сім'ї відбувається процес соціалізації дитини, який передбачає різнобічне пізнання маленькою людиною оточуючої соціальної дійсності, оволодіння навичками індивідуальної і колективної праці, прилучення до національної і вселюдської культури. Тому особливо значною є роль сім'ї у становленні особистості дитини на первинному етапі її соціалізації [7].

Так, на першій стадії (до одного року) дитина розвивається за віссю "довіра – недовіра". Ступінь розвитку почуття довіри до інших людей і світу загалом залежить насамперед від якості материнської турботи, причому не так від кількості їжі чи ласки, які здатна надати мати, як від особливостей спілкування, здатності матері передати відчуття стабільності, тотожності переживань, того, що вона є людиною, якій можна довіряти.

На другій стадії (1–3 роки) дитина розвивається за віссю "автономія - сором і сумнів". Насамперед формується здатність до самоконтролю тілесних виявів, встановлюється певне співвідношення виявів впертості і добровільності дій. Особливості такого співвідношення залежать від готовності батьків поступово надавати дитині можливість самостійно

контролювати свої дії, ненав'язливо обмежуючи її в тих сферах життя, які є потенційно або реально небезпечними для дитини і оточуючих. Переживання сорому проявляються як лють, спрямована на себе, коли дитині забороняється бути самостійною, коли батьки постійно або роблять усе за дитину, або очікують, що вона робитиме самостійно те, що поки що не спроможна робити, У результаті у дитини може сформуватися невпевненість у собі, слабка воля.

Третя стадія (3–6 років) визначається розвитком дитини за віссю "ініціативність – провинна". При цьому ініціатива додає до автономії здатність брати на себе зобов'язання, планувати, розв'язувати нові завдання, набувати нових корисних навичок. Чи переважатиме у дитини ініціатива, значною мірою залежить від того, як батьки ставляться до її волевиявлення, визнають і задовольняють її право на допитливість, фантазію, творчість [6].

Спираючись на хронологію соціалізації дитини, можна зробити висновок, що сім'я та сімейні цінності відіграють основну роль у вихованні і становленні дитини. Як відомо, до сімейних цінностей в першу чергу відносяться любов, взаєморозуміння, підтримка та повага один до одного. Завдання батьків – створити навколо малюка атмосферу любові і тепла і закласти в основу його майбутнього життя максимум корисного, світлого і доброго. А для цього потрібний високий рівень задоволення потреб і високий рівень пред'явлених вимог, де особистість стоїть у центрі, а до фізичного, душевного та духовного здоров'я ставитись як до вищої цінності, де атмосфера сприяє розвитку людської гідності і поваги інтересів. Ці чинники можуть на перший погляд вважатися недосяжними, а дарма, адже треба лише враховувати та застосовувати фактори, які впливають на формування здорової атмосфери сім'ї. За визначенням провідних фахівців з дитячої психології, до основних факторів відносяться:

1. Любов (на основі любові будується родина).
2. Правильне виховання.
3. Послідовність (у вихованні, у відносинах).

4. Створення особистого прикладу для дітей

1. Любов.

На дітей більше впливають стосунки між батьками ніж ставлення батьків до них самих. Тому діти глибоко переживають, коли відносини між батьками не складаються. В основному в пам'яті дитини залишаються яскраві, кольорові події та емоційні. Стосунки між татом і мамою впливають на дітей накладають відбиток на все життя.

Умовно можна виокремити дві найважливіші складові сімейного гармонії:

- 1) любов між батьками;
- 2) любов між батьками та дітьми.

Отже, у разі присутності такої важливої складової, як любов у стосунках батьків та дітей, у сім'ї панує здорова атмосфери та гармонійний розвиток відносин. Щоденні прояви та демонстрація любові сприяє формуванню правильних цінностей у дітей.

2. Правильне виховання.

Саме виховання, де цінність особистості стоїть на першому місці, де не має зазіхань на особисту гідність, має під собою міцне підґрунтя розуміння суті любові. Часом у процесі виховання на батьків впливають чинники, які відгукуються на дітях, зокрема, мова йде про: а) внутрішній стан батьків; б) незагоєні рани, образи; в) фінансовий та економічний стан.

Навіть при існуванні таких подразників, ставлення до дітей не повинно змінюватись і деструктивно впливати на розвиток їх як особистості. Розуміння своєї відповідальності за долю, психологічний стан дітей, є першим кроком до правильного виховання.

Прийняття дитини як окремої особистості із притаманними лише її якостями, ставлення з повагою до її слабких та сильних сторін, є другим важливим роком побудови правильного виховання. Не менш вагомим є становлення конкретних кордонів та правил у вихованні, коли у разі їх

порушення дитина знає, що буде покарана. Цей чинник створює умови для свободи дій та цілісного розвитку.

3. Послідовність.

В сім'ї, послідовність виражається як чітке дотримання встановлених правил та цінностей, а саме: а) єдності у вихованні; б) єдності в покаранні; в) єдності в поглядах на вчинки дітей.

4. Створення прикладу.

На дітей більше впливають вчинки дорослих ніж їхні слова. Діти слухають батьків, а навчаються на їхніх прикладах, які щоденно демонструють дорослі.

Якщо батьки хочуть навчити дітей бути чесними, вони не мають їм брехати.

Якщо батьки хочуть навчити дітей чемності, вони мають бути чемними з ними.

Протягом тривалого часу батьки для дітей ніби мірила всесвіту та точкою пори. Діти дивляться на світ і досліджують його через батьків, крізь їх вчинки та стосунки. Вони повністю їх копіюють і хочуть бути них на схожими, тому так і спостерігають за ними. Інколи, дорослі навіть не встигають відмітити, коли саме діти перейняли від них ті чи інші звички. Тому не треба недооцінювати дитячу кмітливість у пізнанні всесвіту. Адже здається, що своїми палкими висловленнями батьки доносять їм свою думку, а насправді діти переймають саме вчинки, та те як поведуться старші у різноманітних випадках.

Часто батьків починає дратувати поведінка дітей, що призводить до бурхливої емоційної реакції. Варто зрозуміти, що дитяча поведінка, це лише віддзеркалення стосунків у сім'ї. Саме через те, створення позитивного прикладу – запорука здорової атмосфери у сім'ї [4]

Емоційні фактори важливі не лише тим, що вони посилюють чи послаблюють виховні впливи. У певному емоційному ставленні дорослого до предметів чи явищ закладено для дитини смисл існування цих предметів і

явищ, їх ціннісне значення. Те, що дорослі хвалять, оберігають, заради чого витрачають сили, чим захоплюються, через що страждають і т. ін., поступово стає предметом переживань самої дитини. Звідси впливає висновок: від того, що переживає дитина в перші роки її життя, якою буде спрямованість її почуттів, залежить й соціальна "вартість" її "Я".

Визначення шляхів виховання ціннісних орієнтацій потребує розвитку ціннісних теорій, розроблення змісту цінностей та практики їх використання. Саме сім'я повинна формувати ціннісні орієнтації у дітей. Тому іноді сім'я потребує практичної допомоги та психологічної підтримки у формуванні та збереженні ціннісних орієнтацій підростаючого покоління.

Висновки. Отже, дитина з самого народження вбирає в себе сімейні цінності, ту атмосферу, в якій вона виросла, та переносить ці враження на свою власну сім'ю, в майбутньому, і на суспільство в цілому. Тому найцінніше, що може дати сім'я – це батьківська любов, яка є запорукою ціннісного ставлення дитини протягом всього життя. Таку любов можливо отримати тільки у сім'ї. Саме дошкільний вік особливо характеризується найсильнішою залежністю дитини від дорослих. На цьому етапі для особистісного розвитку найважливішим є позитивна спрямованість батьківсько-дитячих стосунків. Що більше ускладнень виникає у житті батьків, то більше емоційних і поведінкових проблем з'являється у дітей.

Ціннісні орієнтири, які ставить сьогодні сім'я у вихованні дітей, повинні бути налаштовані на високі ідеали праці, духовності та громадянства. Ці вічні цінності родини і визначають рівні розвиненості суспільства, його цивілізованості, демократичності, стабільності, єдності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеенко Т. Ф. Умови сучасного сімейного виховання: [науково методичний посібник] / Тетяна Федорівна Алексеенко. – К. : Педагогічна думка, 2000. – 223 с.
2. Вишневський О. Система цінностей і стратегія виховання: [тезовий виклад] / Омелян Вишневський // Рідна школа. – 2004. – № 7-8. – С. 15–18.
3. Поставий В.Г. Цінності української родини / В.Г. Поставий - К., 2000. – 156 с.
4. Кравченко Т. В. Допомога батькам у вихованні дітей: [метод. реком. для соц. пр.] / Т. В. Кравченко, І. М. Трубавіна. – К. : Держ. соц. служба, 2005. – 100 с.

5. Кован Ф. А. Взаимоотношения в супружеской паре, стиль родительского поведения и развитие трехлетнего ребенка / Ф. А. Кован, К. П. Кован // Вопр. психологии. – 1998. – № 4. – С. 110–118.

6. <http://www.slideshare.net/osvitasmila/3-15516848>

7. <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=579781>

Теплюк А.

СЕМЬЯ КАК САМАЯ БОЛЬШАЯ ЦЕННОСТЬ РЕБЕНКА

В статье теоретически обоснованный феномен семьи, как самый ценностный аспект жизни ребенка. Определены психологические механизмы влияния семьи на формирование личности ребенка. Рассмотрена проблема влияния семейных ценностей на формирование у дошкольника собственных жизненных ценностей. Раскрыты типы семей в зависимости от семейных ценностей и их влияние на развитие ребенка. Приведенные советы родителям для успешного формирования ценностных ориентаций ребенка дошкольного возраста.

Ключевые слова: семья, ценности, семейные ценности, типы семейного воспитания, ребенок дошкольного возраста.

Tepluk A.

FAMILY AS THE MOST VALUE CHILD

This article theoretically grounded phenomenon of the family as the most value aspects of life. Defined psychological mechanisms influence the formation of the family of the child. The problem of the influence of family values in the formation of a preschooler own life values. Disclosed types of families depending on family values and their impact on child development. These tips for parents of successful formation of value orientations child of preschool age.

Keywords: family, values, family values, types of domestic education, a child of preschool age.

УДК 159.922.73

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ДИТИНИ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Тищук Л.

В статті описано досвід створення реальних психолого-педагогічних передумов становлення ціннісних орієнтацій сучасної дитини дошкільного віку.

Ключові слова: ціннісні орієнтири, сімейні цінності, повага особистості дитини, гуманізація соціокультурного середовища, психолого-педагогічна культура, оптимізація взаємодії, Центр розвитку дитини.

Актуальність проблеми. Всі ми є частиною єдиного соціуму. І вихователь переживає буремні події в країні, відчуває суспільні проблеми на собі тому, що він переобтяжений вихованням 30 дітей. А зі збільшенням кількості дітей в групах посилюється нервово-психологічне навантаження як на самих дітей, так і на педагога. Певною мірою соціально-економічні проблеми значно ускладнюють індивідуалізацію навчально-виховного процесу і налагодження партнерських взаємостосунків з членами родини. Це,